

دانش ایران در سطح بین‌المللی

سال ۱۹۹۹

سکینه انصافی

دکتر حسین غریبی

مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران

تهران - ۱۳۸۱

پیشگفتار

سیاستگذاری و برنامه ریزی در هر عرصه ای نیازمند اطلاعات به روز و دقیق از وضع موجود و قابلیت ها و تنگناها می باشد . در این راستا تهیه آمار فعالیتهای علمی نیز یک ضرورت برای فراهم ساختن اطلاعات لازم به منظور توسعه برنامه های علوم و تکنولوژی کشور می باشد . ارزیابی کمی و کیفی فعالیتهای علمی به عنوان یکی از مباحث مطرح تحت عنوان علم سنجی می باشد. علم سنجی به بررسی ساختار و ویژگیهای اطلاعات علمی می پردازد و تولیدات علمی کشورهای مختلف را با شاخص های کمی و کیفی مورد ارزیابی و مقایسه قرار می دهد . مبنای سنجش این دانش باید به نحوی باشد که در سطح جهانی پذیرفته شده باشد و امکان مقایسه را نیز فراهم آورد .

با هدف فوق تفکر تهیه این کتاب شکل گرفت و به مرحله اجرا درآمد . برای انجام این امر می بایست ابزاری برای سنجش دانش علمی ایران انتخاب می شد که در بر گیرنده انتشارات علمی معتبر و تایید شده باشد و نیز بتواند امکان مقایسه وضعیت ایران را با سایر کشورها فراهم آورد . در بین پایگاه های اطلاعاتی مختلف ، پایگاه های موسسه اطلاعات علمی آمریکا (ISI) ، شامل نمایه نامه استنادی علوم (SCI) ، نمایه نامه استنادی علوم اجتماعی (SSCI) و نمایه نامه استنادی هنر و علوم انسانی (Art & Humanities..) به عنوان مهمترین پایگاه های اطلاعاتی در سطح جهان می باشند که در بر دارنده اطلاعات کتابشناختی کلی از به روزترین نشریات علمی و معتبر دنیا می باشند . با توجه به مشخصات و ویژگیهای منحصر به فرد ، این پایگاه ها برای سنجش دانش ایران انتخاب شدند .

رکوردهای اطلاعاتی استخراج شده از پایگاه های فوق الذکر ، با توجه به تقسیم بندی گروه ها و رشته های تحصیلی مصوب وزارت علوم تحقیقات و فناوری زمینه های موضوعی آنها تعیین گردید .

در این کتاب تولید علمی ایران در سطح بین المللی به تفکیک گروه ها و رشته های تحصیلی به همراه نشریات ، مراجع و ارجاعات آنها به تفصیل ارائه شده است .

به منظور مقایسه ایران با سایر کشورها تعداد ۶ کشور توسعه یافته و ۹ کشور در حال توسعه نیز انتخاب شدند. و تولید علمی آنها با توجه با شاخص هایی از جمله تولید ناخالص ملی، نیروی انسانی و بودجه تحقیق و توسعه مورد مقایسه قرار گرفت.

همچنین وضعیت مشارکت دانشگاه ها و موسسات در تولید علمی ایران به عنوان یکی از شاخص های مورد توجه در علم سنجی ارائه شده است.

علاوه برآن در فصل ششم کتاب آمار مقالات چاپ شده ایران در نشریات ISI به تفکیک گروه و رشته های تحصیلی طی سال های ۱۹۸۱ تا ۲۰۰۰ نیز ارائه و ضریب تاثیر و سهم ایران از جهان محاسبه شده است.

لازم است از همکاری آقایان مهندس علی شفیعی، دکتر علیرضا کریمی، دکتر محمد خان زاده، مهندس دوران، آقای نوروزی، سرکار خانم بیرامی، سرکار خانم ملکیان، سرکار خانم بردبار، و همچنین از زحمات چاپ و نشر مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران و سایر همکارانی که به نحوی در انجام این کار مشارکت داشته اند کمال تشکر و قدردانی به عمل آید.

بدون شک کار انجام شده فاقد اشکال و نقاط ضعف نخواهد بود. انتقال این اشکالات و پیشنهادات ما را در انجام کارهای آتی یاری خواهد نمود.

مؤلفین